

ЕТИЧЕН КОДЕКС

на учените от Института по информационни и комуникационни технологии

Образованието, науката и иновациите са основа за развитието на съвременното общество. Вярата в науката се основава на вяра в научната почтеност и в надеждността на научните изследвания. Резултатите от научните изследвания и тяхната интерпретация могат да бъдат оценени от научната общност, но трудно могат да бъдат проверени от обществото, за което новите знания са предназначени. По тази причина, за да се съхрани доверието в науката и за укрепване на ролята на науката в обществото, учените трябва да съблюдават фундаментални морални принципи в своята работа, да бъдат почтени и честни. Моралният кодекс на учените от ИИКТ представлява рамка от принципи за добро поведение в науката и подкрепя на високите морални стандарти в академичните изследвания и гарантира професионалния статус и авторитета на отделната личност, безусловно спазване и зачитане върховенството на закона, защита на неделимите и универсални ценности на човешкото достойнство, свобода, равенство и солидарност.

1. Общи принципи

Ученият:

1. изпълнява компетентно и в срок служебните си задължения в съответствие с Конституцията, правото на Европейския съюз, ратифицираните по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Република България международни договори, законите и подзаконовите актове на страната, вътрешните правила за БАН и за ИИКТ, при зачитане и спазване на правата и основните свободи на личността;
2. съблюдава дълбоко осъзнати хуманни морални принципи, в т.ч. принципите, формулирани в Етичния кодекс на служителите на Българската академия на науките и настоящия Кодекс;
3. при никакви обстоятелства не защитава, прикрива или оправдава поведение, което противоречи на установените в Етичния кодекс на служителите на Българската академия на науките и в настоящия Кодекс принципи;
4. развива научните изследвания, като източник на прогрес и неделима част от националната и световна култура;
5. непоколебимо се противопоставя на неетично използване на научните знания;
6. разширява и задълбочава своите научни познания, като непрестанно се стреми към подобряване на професионалната си компетентност;
7. има критично отношение към собствените си научни резултати, както и към резултатите на колегите си, като винаги е готов за обсъждане на нови факти и аргументи;
8. отстоява свободата на научната мисъл, изразяване, размяна на мнения и информация;
9. не допуска прилагането на ненаучни подходи, както и даването на израз на расови, религиозни, националистични и политически убеждения в науката;
10. приема и активно разпространява в научната колегия принципите на надеждност и достоверност на научните изследвания, като се противопоставя на всяка форма на научна непочтеност и нарушаване на принципите, установени в Етичния кодекс на служителите на Българската академия на науките и в настоящия Кодекс;
11. запазва поверителност по отношение на търговските тайни и конфиденциалната информация в защита на правата на интелектуалната собственост в ИИКТ и като страна по договори с Института; защитава конфиденциалната информация като не я разпространява, публикува, използва или разкрива, освен доколкото е необходимо за изпълнение на дейностите по съответния договор или доколкото е разрешено; спазва

- приложимите стандарти за защита на данните;
12. не допуска поведение, което въвлича в корупция и икономическа зависимост.

II. Принципи на научна работа

Ученият:

1. се стреми към разширяване границите на научното познание, като полага усилия за прилагане в максимална степен на резултатите от научните изследвания в служба на обществото; не допуска изпълняването от него научни изследвания да създават заплахи за обществото, околната среда, историческите и културни ценности;
2. в процеса на получаване, систематизиране и оценка на научни резултати, съблюдава общите принципи от Етичния кодекс на служителите на Българската академия на науките и настоящия Кодекс, като в същото време отчита спецификата на своята предметна област;
3. отчита обективно точността на получените резултати, като съблюдава ограниченията на прилаганите методи на изследване;
4. е отговорен за пълнотата и възможността за проверка на публикуваните от него резултати по даден проблем, както и за тяхната коректна интерпретация;
5. спазва и изисква да се спазват приложимите стандарти за защита и съхранение на данните и документацията;
6. е отговорен за целесъобразното и ефективно използване на средствата за наука, като не допуска повторно изпълнение на изследвания, освен в случаи когато това се налага с цел проверка, допълване или сравняване на получените резултати;
7. представя научните резултати от своите изследвания (освен в случаи на информация с ограничено разпространение) пред научната колегия, като запознава с тях широката общественост след като вече са били публикувани в специализирано научно издание;
8. стреми се да предоставя публично-достъпни резултати, получени с използване на публични средства за научни изследвания.

III. Принципи за публикуване на научни знания и резултати

Ученият:

1. участва като автор или съавтор на научна статия, при условие че има съществен принос към нейното създаване, в т.ч. планиране на изследвания и/или експерименти, тяхната реализация, анализ и интерпретация, събиране или моделиране на данни, както и при подготовка на текста, при взаимно съгласие за съавторство; подкрепя от други звена или учени, които не са били пряко ангажирани в публикационната изява, отразява в бележка за изказване на благодарност;
2. коректно цитира научните приноси на други автори, които са пряко свързани с публикуваните нови резултати, като точно посочва съответните литературни източници;
3. цитира също така съществени резултати на други автори, които съдържат противоположни на неговите резултати и/или изводи;
4. публикува в подходяща форма обяснение и/или опровержение, ако на по-късен етап открие съществена грешка в публикувани резултати;
5. избягва нецелесъобразна фрагментация на получени резултати, водеща към публикуване в няколко статии, и по този начин към увеличаване броя на публикациите.

IV. Принципи, регулиращи взаимоотношенията с докторанти и сътрудници

Ученият:

1. приема докторанти и сътрудници след безпристрастна обективна оценка на техните интелектуални, етични и лични качества;

2. поддържа коректни и открити взаимоотношения в рамките на научния колектив, основани на уважение към мнението и личния живот на колегите и придържане към любезно и възпитано отношение при изпълнение на служебните задължения;
3. не допуска авторитарен стил на ръководство, ограничения на права или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние или всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна;
4. оценява докторантите и сътрудниците на базата на получените от тях резултати, отнася се към тях равноправно, без да изисква от тях изпълнение на задачи, които надхвърлят нивото на техните възможности и компетентност;
5. предава на докторантите и сътрудниците си знания, умения и добро поведение в науката, чрез обяснения и личен пример;
6. при ръководство на докторанти насърчава развитие на независимо и критично мислене и отговорно отношение към работата, като уважава правото на свободен израз на собствено научно мнение.

V. Принципи на рецензиране и експертна дейност

Ученият:

1. лично изпълнява ангажименти свързани с рецензиране и експертни оценки;
2. стриктно спазва правото на интелектуална собственост на авторите на рецензирани ръкописи и проекти, като се ограничава единствено до експертна оценка, не използва данни съдържащи се в оценяваните материали в собствен интерес и не ги предоставя за ползване от трети лица;
3. не приема за рецензиране или експертна оценка материали, заключенията по които могат да бъдат повлияни от неговите лични интереси;
4. отговорно подготвя експертни оценки само в рамките на своята компетентност, без да се поддава на възможно външно въздействие, което би могло да повлияе на съответната оценка;
5. съблюдава обективни критерии при рецензиране и оценка, придържайки се към възприетите в рамките на конкретната процедура правила, като изисква същата коректност от останалите рецензенти и/или експерти.

VI. Процедури за разрешаване на етични конфликти

Конфликти от етично естество се разрешават:

1. на организационно ниво, което е с една степен по-високо от нивото на което са възникнали;
2. с участието на всички страни по конфликта, при запазване на максималната възможна конфиденциалност; решението се предоставя на всички засегнати страни, като в него задължително се включват мерки за възстановяване на справедливостта.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Правилата на поведение и нормите на настоящия Кодекс са задължителна част от трудово правните задължения на учените в ИИКТ.

§ 2. Учените в ИИКТ са длъжни да спазват разпоредбите на настоящия Кодекс и да се информират за поправки и изменения на неговите разпоредби.

§ 3. Настоящият Етичен кодекс на учените в ИИКТ е приет от Директорския съвет на ИИКТ с решение по протокол от 12.02.2025 г., на основание чл. 7, ал. 1, т. 16 и чл. 11 от

Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор, § 7 от Преходните и заключителни разпоредби на Етичния кодекс на служителите в Българска академия на науките и е елемент от системата за финансово управление и контрол на ИИКТ.

§ 4. Настоящият Етичен кодекс влиза в сила от датата на приемането му и отменя Етичен кодекс на учените от Института по информационни и комуникационни технологии от 23.3.2011 г.